

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Imię i nazwisko autora rozprawy:

mgr Anna Pająk

Stopień naukowy oraz imię i nazwisko promotora rozprawy:

dr hab. Wiesław Macierzyński, prof. UTH

Stopień naukowy oraz imię i nazwisko promotora rozprawy:

dr hab. Aneta Kosztowniak

Temat rozprawy doktorskiej:

Determinanty lokalizacji przemysłów kreatywnych w Polsce

Wprowadzenie kreatywności do dyskursu ekonomicznego związane jest z przejściem od gospodarki industrialnej do nowego modelu gospodarki, która w coraz większym stopniu bazuje na wiedzy, nowych technologiach oraz wartościach symbolicznych. Analiza relacji występujących pomiędzy kulturą, kreatywnością i procesami gospodarczymi stanowi podstawę badań nad gospodarką kreatywną i przemysłami kreatywnymi stanowiącymi jej konstytutywny element.

Przemysły kreatywne to działalności, w których kreatywność kulturowa bądź artystyczna stanowi istotny komponent procesu planowania, projektowania, produkcji lub dystrybucji nowych produktów i usług. Działalności te odgrywają istotną rolę w ramach systemu innowacji w skali makroekonomicznej lub procesów innowacyjnych w skali mikroekonomicznej. Przemysły kreatywne są coraz częściej uznawane za istotny element procesów rynkowych, który umożliwia budowanie nowych przewag konkurencyjnych, zarówno w wymiarze regionalnym, jak i w aspekcie wsparcia innych gałęzi gospodarki.

Modele rozwoju przemysłów kreatywnych oraz kreatywnych produktów i usług umożliwiają integrację sfer kultury i technologii z siecią wieloetapowych łańcuchów tworzenia korzyści ekonomicznej i innowacji, przy uwzględnieniu zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego. Rozwój kreatywnych społeczeństw oraz tworzenie otoczenia sprzyjającego rozwojowi kreatywności staje się jednym ze strategicznych priorytetów w poszukiwaniu konkurencyjności regionalnej w warunkach globalizacji i dynamicznych przemian

technologicznych. Istotne staje się dążenie do lepszego zrozumienia determinant rozwoju podmiotów gospodarki, działających w sektorach przemysłów kreatywnych, zarówno w kontekście rozwoju poszczególnych sektorów, jak i formułowania rekomendacji dla polityk wsparcia przemysłów kreatywnych na poziomie regionalnym.

Niniejsza rozprawa odnosi się do problematyki źródeł rozwoju przemysłów kreatywnych w wymiarze przestrzennym, to jest determinant lokalizacji podmiotów gospodarki reprezentujących sektory kreatywne, z uwzględnieniem dwóch poziomów analizy przestrzennej i odpowiadających im jednostek terytorialnych: województw i powiatów. Horyzont czasowy pracy obejmuje lata 2009-2019. Przedmiotem dysertacji jest analiza zróżnicowania przestrzennego lokalizacji przemysłów kreatywnych w Polsce. Poddano także ocenie potencjał kreatywny polskich województw oraz ekonomiczne determinanty koncentracji podmiotów przemysłów kreatywnych.

Główny problem badawczy pracy sformułowano w postaci następującego pytania: *Jakie czynniki ekonomiczne wpływają na lokalizację przemysłów kreatywnych w Polsce?*

W odniesieniu do głównego pytania badawczego sformułowano cel główny pracy, którym jest *identyfikacja czynników determinujących lokalizację przemysłów kreatywnych w Polsce.*

Hipotezę główną pracy sformułowano następująco: *Koncentracja przestrzenna podmiotów przemysłów kreatywnych w Polsce determinowana jest czynnikami ekonomicznymi, których oddziaływanie uzależnione jest od cech charakterystycznych podmiotów poszczególnych sektorów kreatywnych.*

W celu przeprowadzenia procesu weryfikacji hipotezy głównej rozprawy przeprowadzono obszerne studia literaturowe oraz badania empiryczne. Dysertacja obejmuje cztery rozdziały oraz wstęp i zakończenie. Rozdział pierwszy i drugi stanowią podbudowę teoretyczną dla analiz empirycznych prezentowanych w rozdziale trzecim i czwartym.

W rozdziale pierwszym przedstawiono genezę koncepcji przemysłów kreatywnych z uwzględnieniem podstawowych problemów metodologicznych związanych z badaniami przemysłów kreatywnych na gruncie polskim. Dokonano krytycznej analizy definicji przemysłów kreatywnych funkcjonujących w Polsce i na świecie oraz zaproponowano definicję autorską z wykorzystaniem metod analizy i syntezy. Przedstawiono również istotne cechy kreatywności jako kategorii ekonomicznej oraz jej powiązań z innowacyjnością, a także zagadnienia związane z funkcjonowaniem produktów i usług kreatywnych, w ramach współczesnych przemian społeczno-gospodarczych.

W rozdziale drugim zaprezentowano zagadnienia związane z przestrzennym wymiarem przemysłów kreatywnych. Przedstawiono zarys teorii lokalizacji przedsiębiorstw oraz główne

konceptje teoretyczne i założenia wybranych analiz empirycznych. Rozważania teoretyczne zawarte w tej części pracy stanowiły podstawę projektowania badań dotyczących determinant lokalizacji przemysłów kreatywnych w wymiarze regionalnym, przez pryzmat różnych form kapitału terytorialnego i czynników lokalizacji działalności gospodarczej.

W rozdziale trzecim przedstawiono wyniki badań empirycznych, poświęconych analizie rozmieszczenia przemysłów kreatywnych w Polsce. Przeprowadzono analizę struktur rozkładu podmiotów przemysłów kreatywnych na dwóch poziomach jednostek terytorialnych kraju: województw i powiatów. Przeanalizowano również wzorce lokalizacji przemysłów kreatywnych w Polsce, w zakresie koncentracji przestrzennej w wymiarze branżowym. W rozdziale wykorzystano metody analiz statystycznych, podstawowych statystyk opisowych oraz wskaźników *Location Quotient* (LQ) i indeksu *Giniego*.

W rozdziale czwartym dokonano oceny wyników badań empirycznych, dotyczących determinant lokalizacji przemysłów kreatywnych w Polsce. Zaproponowano koncepcję potencjału kreatywnego w wymiarze regionalnym. Bazuje ona na kapitale terytorialnym oraz koncepcjach „regionu kreatywnego” (*creative milieu*). Omówiono wyniki badań korelacji pomiędzy potencjałem kreatywnym a koncentracją podmiotów przemysłów kreatywnych z wykorzystaniem metody miary syntetycznej Hellwiga oraz współczynnika korelacji Pearsona. Przedstawiono również wyniki estymacji modeli ekonometrycznych determinant koncentracji przestrzennej przemysłów kreatywnych w Polsce. Zastosowano metodę modelowania ekonometrycznego danych panelowych z wykorzystaniem programu *GRET*.

W zakończeniu przedstawiono wnioski wynikające z przeprowadzonych badań empirycznych, zaistniałe ograniczenia, a także propozycje przyszłych kierunków badań oraz rekomendacje dla praktyki gospodarczej. W kontekście przeprowadzonej analizy zwrócono uwagę na odmienne wzorce koncentracji przestrzennej podmiotów przemysłów kreatywnych oraz typy zewnętrznych efektów lokalizacji występujące w przypadku przemysłów kreatywnych w Polsce. Podkreślono różnice występujące pomiędzy poszczególnymi sektorami przemysłów kreatywnych w kontekście analizy ekonomicznych determinant lokalizacji, które sugerują stosowanie odmiennych polityk względem podmiotów je reprezentujących.

Radom 16.12.2018 Anna Pojżę

PH.D. DISSERTATION ABSTRACT

Author's first name and surname:

Anna Pająk, MA

Dissertation supervisor:

Wiesław Macierzyński Ph.D., Prof. of UTH

Auxiliary supervisor:

Aneta Kosztowniak, PhD.

Title of dissertation:

Determinants of the location of creative industries in Poland

The introduction of creativity to economic discourse is associated with the transition from the industrial economy to a new model of the economy, which is increasingly based on knowledge, new technologies and symbolic values. The analysis of relations between culture, creativity and economic processes is the basis for research on creative economy and creative industries as its constitutive element.

Creative industries are activities in which cultural or artistic creativity is an important component of planning, design or production process as well as distribution of new products and services. These activities play an important role within the macroeconomic innovation system or innovation processes at the microeconomic scale. Creative industries are increasingly recognized as an important element of market processes that enables building new competitive advantages, both in the regional dimension and in the aspect of supporting other sectors.

Models for the development of creative industries and creative products and services enable the integration of cultural and technological spheres with a network of multi-stage value chains creating economic benefits and innovation taking into account sustainable socio-economic development. The development of creative societies and the creation of an environment conducive to the development of creativity is becoming one of the strategic priorities in the search for regional competitiveness in the conditions of globalization and dynamic technological changes. It is therefore important to strive for a better understanding of the determinants of the development of economic entities operating in the sectors of creative

industries, both in the context of the development of individual sectors and the formulation of recommendations for creative industries support policies at the regional level.

This dissertation refers to the problem of development of creative industries in the spatial dimension, specifically the location determinants of economy entities representing creative sectors, taking into account two levels of spatial analysis and the corresponding territorial units: voivodehips and poviats. The time horizon of work covers the years 2009-2019. The subject of the dissertation is the analysis of the spatial diversity of the location of creative industries in Poland. The creative potential of Polish voivodeships and economic determinants of the concentration of creative industries entities were also assessed.

The main research problem of the work was formulated in the form of the question: *What economic factors influence the location of creative industries in Poland?*

With reference to the main research question, the main objective of the thesis was formulated, which is the identification of factors determining the location of creative industries in Poland.

The main hypothesis of the work was formulated as follows: *Spatial concentration of creative industries in Poland is determined by economic factors, whose impact depends on the characteristics of the entities of individual creative sectors.*

In order to verify the main dissertation hypothesis, extensive literature and empirical studies were conducted. The dissertation consists of four chapters, and introduction and conclusion sections. The first and second chapters constitute the theoretical foundation for empirical analysis presented in chapters three and four.

The first chapter presents the genesis of the concept of creative industries taking into account the basic methodological problems related to research of creative industries in Poland. A critical analysis of the definition of creative industries was conducted, and an original definition was proposed using the methods of analysis and synthesis. Important features of creativity as an economic category and its connections with innovation were also presented, as well as issues related to the functioning of creative products and services as part of contemporary socio-economic changes.

The second chapter presents issues related to the spatial dimension of creative industries. An outline of enterprise location theory and main theoretical concepts and assumptions of selected empirical analysis in this area are presented. The theoretical considerations formed the basis for designing research on the determinants of the location of creative industries in the regional dimension, through the prism of various forms of territorial capital and factors of economic activity location.

The third chapter presents the results of empirical research devoted to the analysis of the spatial distribution of creative industries in Poland. An analysis of the distribution structures of creative industries entities was carried out at two levels of the territorial units of the country: voivodeships and poviats. Patterns of the location of creative industries in Poland in terms of spatial concentration in the industry dimension were also analysed. The chapter uses methods of statistical analysis, basic descriptive statistics as well as Location Quotient (LQ) and Gini index.

The fourth chapter presents an assessment of the results of empirical research on the determinants of the location of creative industries in Poland. The concept of creative potential in the regional dimension was proposed. It is based on territorial capital and the concepts of the "creative milieu". The results of research on the correlation between creative potential and concentration of creative industries entities were discussed using the Hellwig synthetic measure method and Pearson's correlation coefficient. The results of estimation of econometric models of the determinants of spatial concentration of creative industries in Poland were also presented. The method of econometric modelling of panel data using the GRETLL program was used.

The conclusion section presents main conclusions resulting from the empirical research, proposals of future research directions and recommendations for economic practice. In the context of the analysis, different patterns were highlighted in spatial concentration of creative industries depending on the factors such as the size of the voivodeship, the number of poviats in the voivodeship. The impact of the development of metropolitan functions on the distribution of creative industries and the types of external location activities have been demonstrated in the case of creative industries in Poland, as well as the differences between individual sectors of the creative industries in this respect. The differences that occur in the context of analysis of economic determinants of the location of creative industries, suggest the use of different policies in relation to economic entities representing them.

Radom 16.12.2018 Anna Rajg